

NOMINERADE TILL
LILLA AUGUSTPRISET
2017

ELITE HOTELS STÖDJER AUGUSTPRISET

Vi vill vara med och bidra till att lyfta det skrivna ordet för alla åldrar. Vi är övertygade om att litteratur öppnar våra ögon för andra världar än vår egen och vi är därför stolta över att vara sponsor av Lilla Augustpriset.

POSTNORD STÖDJER AUGUSTPRISET

Augustpriset lyfter fram ny svensk litteratur, till nytta och nöje. PostNord vill inspirera alla att läsa, skriva och kommunicera. Därför stödjer vi Augustpriset.

Jury

LOTTA LYSSARIDES

Ordförande

Förläggare och redaktionschef
på Alfabet förlag

JOHANNA KARLSSON

Svensklärare och bokbloggare

PATRIK LUNDBERG

Författare och journalist

MALIN NORDÉN

Chef internkommunikation och
medierelationer, PostNord

AMANDA SVENSSON

Författare, översättare och kulturskribent

SVENSKA FÖRLÄGGAREFÖRENINGEN

STOCKHOLM 2017

© RESPEKTIVE FÖRFATTARE

OMSLAG & GRAFISK FORM: LUKAS MÖLLERSTEN

TYPOGRAFI: GARAMOND

TRYCKT HOS LINDEROTHS TRYCKERI, VINGÅKER 2017

ISBN: 978-91-983442-3-3

Innehåll

- 9 FÖRORD
- 11 HENRIETTA ANDERSSON
Expressionism på flaska
- 21 HENNING BOLLMARK
De fyra årstiderna
- 43 JONATHAN NORBERG
Resan
- 57 ANNA NORRBY ANDERSSON
Flaskskeppsdag
- 65 SAGA MIKETINAC
Blod
- 77 SAGA MIKETINAC
Den röda cykeln

FÖRORD

ATT VARA MED I JURYN för Lilla Augustpriset är ett av de roligaste och mest spännande uppdrag som man kan ha som bokarbetare.

Det enda juryn vet om författarna är att de är någonstans mellan 16 och 20 år gamla. Att inte ha en aning om vem som skrivit novellerna blir ett helt rent möte mellan läsaren och texten, inget står i vägen. Det har varit ett styvt arbete att göra ett urval bland bidragen, vilket är glädjande och hopp-
ingivande för framtiden. Ingen har väl missat de skärrade rapporterna om skolungdomars bristande språkkunskaper. Lilla Augustpriset bevisar att det även finns en helt annan sida av verkligheten. Vi i juryn är imponerade av språk-
behandlingen, pregnansen och stilsäkerheten hos bidragen. Och på samma gång upplyfta av att författarna har en ange-
lägen historia att berätta. Att de sedan lyckas sy ihop språk och handling till en diktsvit eller en novell om max 22 500 tecken – inklusive blanksteg – med en början, ett slut och en intressant avhandling däremellan är beundransvärt.

Vi är övertygade om att vi snart kommer att få se flera av årets författare i en bokhandel nära dig.

LOTTA LYSSARIDES

Juryns ordförande

HENRIETTA ANDERSSON

Expressionism på flaska

DET VAR EN KVÄLL i maj och solen badade i horisonten av villatak. Lekplatsen utanför det rödmålade dagiset stod tom och tyst, utan ett enda eko från förmiddagens lekar. Jag klättrade över staketet trots att grinden stod öppen precis bredvid, och när jag svängde runt husknuten såg jag dem alla sitta där. Jacob höjde en burk öl som hälsning, och jag slog mig försiktigt ner mellan honom och Thomas.

Vi hade alla gått i samma klass sedan förskolan; när jag såg Albin klunka ren vodka ur en festisflaska hade jag svårt att låta bli att tänka på den gången i tvåan då han började gråta när han råkade trampa på en snigel. Men trots att vi alla känt varandra i snart tio år var det här första gången vi faktiskt umgicks tillsammans. Eller, Jacob och Thomas och Albin och de andra killarna hängde väl mest varje helg, men det var första gången jag och Karin var medbjudna. Vi hade båda hoppat högt när vi fått sms:et dagen innan, innan vi svarade med ett obrytt »Ok«.

»Du måste komma ikapp ju!« utbrast Jacob, och höjde återigen sin Heineken i sin hand. Jag nickade, öppnade min väska och tog ut vinflaskan jag virat in i en tjocktröja för att den inte skulle låta när jag gick hemifrån. »Pinot noir« stod det med ståtliga bokstäver, och jag funderade på omständigheterna kring när mina föräldrar valt ut den. Kanske hade de stått i en liten affär i Valbonne, hand i hand, och diskuterat druvor och aromer på knagglig gymnasiefranska. Kanske hade pappa köpt den på Systemet en grå tisdag på väg hem från jobbet med tanken att de skulle skåla i det efter middagen – för att lägga lite skimmer över vardagen, som han brukade säga – innan han somnade i soffan innan de ens hunnit ta ut den ur påsen. Oavsett scenariot så tror jag inte de tänkte sig att den flaskan, med inslag av mogna jordgubbar och lakritsrot, skulle bli deras dotters första alkohol att halsas på en sandlådekant.

»Jag har aldrig ... Fan, det är ju svårt det här! Men okej då, vi börjar enkelt: Jag har aldrig haft sex utomhus«, sade Thomas. Alla andra killar drack, och helt plötsligt såg jag även Karin ta en stor klunk. Jag visste att hon ljög, men jag sade ingenting. Någon slog till henne på axeln och sade skämtsamt: »Fan, de trodde jag inte om dig! Härligt!« Sedan vände han sig mot mig och Thomas och fortsatte: »Bara ni två kvar alltså? Ni kanske kan hjälpas åt på den fronten!« Jag kände hur rodnaden steg i nacken, och jag kollade snabbt ner i marken. När leken fortsatte tittade jag upp på Karin, men hon undvek min blick. Jag lät ögonen vandra över grabbgänget omkring mig – med tandställningar, sommar-

fräknar och lätt fjuniga vader – och undrade hur många fler som inte talat sanning.

Solen hade sjunkit så pass långt ner på himlen att det började bli svårt att se varandra, så någon hade lagt sin mobil, uppochner och med ficklampan tänd, i mitten av cirkeln likt en modern lägereld. Man kunde inte längre skymta de pastellmålade villorna bakom träden – istället kändes tallarna som en mörk och tyst skog som bredde ut sig flera kilometer bakom oss. Det blåvita ljuset kastade hårda skuggor över Thomas ansikte, och jag tänkte att han inte såg ut som han brukade. Han var liksom kantigare, och strax över käkbenen kunde man se konturerna av muskler under huden. Jag hade hatat honom när jag var liten. Vi blev alltid placerade bredvid varandra i klassrummet, och han brukade dra mig i håret och ha sina illaluktande fötter på min stol, instuvade under mina lår. Nu kom jag på mig själv med att önska att han skulle röra vid mig – sträcka ut handen och lätt snudda vid min kind.

Karin skrattade så högt. Det gjorde jag också; jag kunde känna hur jag fnittrade hysteriskt åt saker jag inte alls skulle tyckt varit särskilt roliga vanligtvis. Jag kunde höra att det jag sade var framfusigt och vågat, och jag kunde känna hur mina rörelser var fördröjda och förvirrade. Jag liksom upptäckte allt det, men med en lam självmedvetenhet som inte kunde förändra mina handlingar. Så jag vek mig dubbel av skratt, pratade högljutt och fritt om privata tankar, och det kändes som att vi alla var vänner på riktigt.

Helt plötsligt var vi inte ensamma. En, två, tre grabbar

hade klättrat över stängslet och gick mot oss. Någon lyfte upp vår improviserade lägereld och riktade ficklampan mot dem; den ena kollade på mig med ett blixtrande leende, och hans vita tänder lyste klart i kontrast till den gyllenbruna hyn. Han var söt. De frågade om vi hade någon dricka kvar att dela med oss av. Jacob och Albin kom snabbt på fötter och stormade mot dem, med bröstet uppblåsta precis sådär som i Jersey Shore. Jag hörde inte vad de sade, lyssnade inte så noga. Helt plötsligt hörde jag Albin ropa »Men bara dra härifrån!«, följt av ett ord jag aldrig hört någon använda på det viset förut. Senaste gången jag hörde någon säga det överhuvudtaget var ett år tidigare, när jag sommarjobbade på ett café på Västkusten. Då sade jag ifrån; sade att något sådant sålde vi inte där, men om han ville fick han gärna köpa en *choklad*boll. Nu sade jag ingenting. Jag satt helt stum, fastfrusen och värdelös, medan Albin skrattade med killarna runt omkring sig. De tre främlingarna gjorde som Albin sagt – drog därifrån – och jag kom på mig själv med att känna mig lättad, trygg. Inte för att jag varit rädd för dem, utan för att jag nu slapp göra någonting. Säga någonting som helt skulle förstört den nyvunna vänskapen. Jag fick fortsätta fnissa och låtsas att jag inte insåg hur mitt lår nuddade Thomas.

Han pratade med mig, men allt smälte samman i mitt sinne innan han ens hann avsluta meningen. Det smälte samman till en enda färgglad sommarröra, lite som tavlorna jag såg på Van Gogh-museet när jag och mamma åkte till Amsterdam på påsklovet, och allt jag kunde tänka på var hur hela världen snurrade och hur hans käkmuskler svällde och krympte med

varje ord han uttalade. Vi satt på en sten, inne bland träden. Han sade att jag hade fina ögon, och då slutade allt att rotera och jag lutade mig in och hans läppar blev ett med mina. Hans hand gled upp under min tröja, och när den kupade mitt vänstra bröst hade jag svårt att låta bli att tänka på den gången i trean då han fick skäll av fröken vid mellanmålet efter att han käkat smör med sked direkt ur Bregott-paketet.

Jag minns inte hur länge vi satt där på stenbumlingen, jag och Thomas, men plötsligt var vi nere på lekplatsen igen, och jag var nere på jorden. Thomas satt och pratade med de andra killarna, och han hade satt sig långt ifrån mig. Jag försökte möta hans blick då och då, men det verkade som att mina ögon kanske inte var lika fina längre. Mitt vin var slut sedan länge. Karins väska, däremot, stod öppen med flera burkar öl blottade mot natthimlen.

Jag dansade fram, världen snurrade runtom. Mitt hår, min tröja, min kjol; allt fångades upp i samma vind och roterade runt mig medan jag vred mig runt jordens axel. Allting omkring mig suddades ut, likt tilt shift-effekten på Instagram, som man använde när man precis laddat ner appen, innan man insåg hur ful den faktiskt var. Jag lade mig ner; jag var i fokus, med världen suddig runtom. Träden såg stora ut, men himlen liten. Karins Converse i min ögonhöjd, Karins hand under mitt huvud, Karins röst som tyst viskade: »Hallå, sätt dig upp. Skärp dig, vad gör du? Du betar dig jättekonstigt, snälla sätt dig upp.« Orden liksom hamnade utanför min skärpa, utanför mitt fokus, och var luddiga och svåra att ta på. »Kom, vi sätter oss med de an-

dra igen. Vi dricker lite vatten båda två. Snälla! « Jag följde Conversen och handen och rösten, fastän allting snurrade och fastän himlen såg så liten ut.

Jag lät mitt huvud falla mot Karins axel. Det kändes så tungt att jag trodde det skulle gå rakt igenom henne och fortsätta ända in till jordens mitt, men riktigt så stark var inte gravitationen. Istället slöt jag bara ögonen och andades in hennes söta parfym. Rösterna runt mig var långsamma, och snart började det kännas som att de blev fler och fler och högre och högre. Helt plötsligt slog ljus mot mina ögonlock, och när jag öppnade dem såg jag hur vår eld förökade sig till ficklampa efter ficklampa, alla riktade mot något strax bakom mig. Högstadiekille efter högstadiekille flög upp på fötter, rösterna höjdes alltmer och jag vände mig om; på grusgången precis bredvid oss skimrade återigen kritvita tänder mot chokladfärgad hy. Målbrottsrop och knuffar över småsten och snart stod natten i brand av radiovågor och LED-ljus och Jacob höjde en sten större än de små och smällde den hårt i en mjuk tinning. För varje slag kunde jag höra de civiliserade samtalen vid middagsbordet i deras tjugotalsvilla, där hans högavlönade pappa pratade om hur invandrarna begått så många våldsbrott. Att det gjorde honom orolig för Jacobs lillasyster, hon fick inte åka till Eriksdalsbadet själv längre. Inte nu, inte efter allt som hänt. För varje bakåtsving såg jag klassrumsdebatterna framför mig, där någon som aldrig rest bortom Spaniens sandstränder hasplade ur sig att det var som att komma till ett u-land bara man åkte några tunnelbanestationer bort.

Expressionism på flaska

Pappans pålitliga stämma, läraren som satt tyst och uppgiven längst fram i klassrummet, slag efter slag. Vi hade gått i samma klass sedan förskolan; när jag såg Jacobs hand färgas röd av den jämnåriga pojakens blod hade jag svårt att låta bli att tänka på hur han, när vi var små, gjort ett allahjärtansdagskort till sin mamma på pysselstunden.

Mossan försvann under mina fötter, blev till asfalt, blev till gräs, asfalt, grus, asfalt. Solen hade börjat leta sig upp för himlen och det mjuka ljuset gjorde att allt återigen såg oskyldigt och oförstört ut, men vi sprang. Karin var strax framför mig, och trots att mina hjärtslag bultade i öronen visste jag att hon grät. De andra hade försvunnit; jag var övertygad om att det var föralltid, trots att jag visste att vi skulle ses i skolan på måndag. Jag var så andfädd att det kändes som att jag lärde mig andas för första gången. Jag stannade, satte händerna på mina knän. Kvällen spelades upp på mina näthinnor och jag lutade mig framåt och spydde upp hela jävla sommarröran. Jag kollade ner på mina skor, och det såg då rakt inte ut som varken någon stjärnklar natt eller tolv stycken solrosor.

När jag fått upp dörren försökte jag vara så tyst som möjligt, men ändå satt min mamma upprätt i sängen när jag gick förbi hennes rum. »Hade ni det roligt ikväll?» frågade hon. Jag ansträngde mig mitt allra yttersta för att stå upp rakt och stadigt när jag nickade, innan min mamma sömndrucket utbrast: »Jag är så stolt över dig!» Försiktigt vinglade jag in i mitt barndomsrum och somnade ovanpå täcket med kläderna på.

JURYNS MOTIVERING: Det sitter en högstadielev på en sandlådekant och halsar ur en stulen pinot noir. Killarna omkring henne är samma killar som hon har känt sedan förskolan, men ikväll är både de och hon annorlunda.

Expressionism på flaska är en välkomponerad novell om ett bryskt uppvaknande. Trots berättelsens dramatiska innehåll är språket återhållsamt men formuleringarna målande.

HENNING BOLLMARK

De fyra årstiderna

— VÅR

jag tror att det kommer nu

ja

det pirrar lite

wow hörni det var ju riktigt kul det här

känner ni nåt?

det påminner lite om en gång när jag va *när jag va när jag va*

vi hade druckit, det var jag och

och ochochochochoonujävlarr

det är i min *mun*

det slår ut blåsippor under tänderna på mig det rör sig som en

orm som ömsar skinn det är tungan den rör sig som en orm i

min mun

JA

åwow

åååÅH det är inte som någonting i denna värld det är som

ett annat liv det är som hela den här JÄVLA stan och hela

*skiten i en jävla mixer I EN MIXER
jag vill ut jag får inte plats i min kokong jag måste ututututut
nej släpp jag är ett flygplan du skulle inte vilja att ett flygplan
snubblade över dig eller HAHAA
ETT FLYGPLAN
DET ÄR SOM NINE ELEVEN BAKLÄNGES*

Jag är inte en sån som tar droger
(egentligen)
men det var den där gången som Ågren föreslog och Micke
hade och Victoria ville och jag skulle ha gjort vad som helst
jag svär, precis vad som helst, för att få hänga med henne
hem den kvällen
så det är bara tur att det inte var något värre

Jag är inte en sån som måste va påverkad för att kunna
öppna sig
(egentligen)
det var bara ett sätt, jag hade lätt kunnat göra det
annorlunda, jag vet inte, skrivit och frågat om hon ville
hänga med oss hit nån gång kanske, det spelar ingen roll för
hon hade velat ändå, det hade hon, det har hon sagt till mig
så det är bara tur att det inte var något värre

Jag är inte en sån som alltid ska vidare
(egentligen)
ni vet, bara post på post på post på IG och snap varenda
kväll, alltid där och nån annanstans samtidigt, jag bara

De fyra årstiderna

hänger ute lite oftare än förr men det är verkligen ingen prestation för ni skulle bara sett vilken basement dweller jag brukade vara, alltså jag var som ett Josef Fritzbarnbarn med torgskräck, nu kommer jag ut tillräckligt ofta för att kunna syresätta hjärnan i alla fall, och jag har lite fler människor i mitt liv än min grönsaksmorsa, min Hitlermorfar och mina sneögda Sista färden-syskon så det är bara tur att det inte var något värre

Jag är inte en sån som tjafsar om pengar
(egentligen)
fem hundra är ganska mycket faktiskt och vad har man pengar till om inte för att ha kul med folk man tycker om, som jag alltid säger, och då var det ju inte mer än rätt att jag bad honom ge tillbaka det som alla där visste att han var skyldig mig, för att vi skulle kunna fortsätta ha kul tillsammans
så det är bara tur att det inte var något värre

Jag är inte en sån som blir dumpad
(egentligen)
för det där var svinlänge sedan, och svinlångt härifrån, och han var ett sånt jävla svin så det är inte sant, dumpad antyder ju att den som blir det inte vill bli det men jag är bara glad att det var det han bestämde sig för att göra i det läget och jag hade gjort det själv annars ändå, dessutom släppte jag det där för evigheter sen
så det är bara tur att det inte var något värre

Jag är inte en sån som ger upp

(egentligen)

ingen kan prestera fläckfritt på en plats där precis alla gör sitt allra bästa för att skita ner en, att ta sig från ett sånt ställe är inte att fly från ens problem utan det är att bekämpa sjukdom och inte symptom för en gångs skull, så att vissa människor ska vara så jävla petiga med skitsaker som det här är ju bara patetiskt mästrand, de vill inte unna mig den minsta lycka, inte ens en liten hjälp på traven, och det är så onödigt och så småaktigt för jag kommer ju komma igång och ta igen, ta igen alltsammans så det är bara tur att det inte var något värre

Jag är inte en av dom

(egentligen)

jag är per definition ingen annan än mig själv, precis som förr, precis som innan, jag kunde ha blivit född idag och jag tror faktiskt att jag blev det så lite som jag har förändrats, så självklart som allting är nu, mer självklart än någonsin så det är bara tur att det gick som det gick, för hur hade det kunnat gå annorlunda?

— SOMMAR

liksom herdinnor, högtidsklädda
vid plastpoolen en junidag
sitter vi och super ikapp med getingar
i Eden 2000 är lövverket en tältduk och fågelsången ett
beat och blommorna kroppar
neonormen slingrar sig runt våra armar och
ben, äpplet håller jag i och jag tar ett stort
boom-boom-boom-boom
bett och jag drar fruktköttet djupt ner i mig, ut i varenda
lem, varenda känslig topp, vartenda kluvet hårstrå
jag trycker play
och shuffle, för idag är alla låtar mina favoriter
med öron känsliga för grönt
din tur
högt över regnbågshavet seglar en grå galeon
blandad med min rykande kärlek ser den bara
vänlig ut, och vi är redo för kvällens odysseé
tillsammans ner till botten av Marianergraven
jag och mina favoritvänner *i en*
lysande
gul
u
båt

Keywords: MDMA, molly, ecstasy, clubbing, crossfading

Abstract

before you: paper
optimization-study
of the Molly trip
the club's ardent partyvibe
proved a superb atmosphere

Syfte

»pillerpimplarens
vänort« kallas klubben jämt
är det helt riktigt?
i vetenskapens namn ska det prövas, och njutningens

Material

Dinahs lägenhet
tre unga, friska objekt
tre sockerbitar
en positivistisk tro
till signalsubstanserna

Metod

svälj innan smaken
och låt Molly svälja dig
dyk i det vita
min kära, kära vän, du
mitt i din levnads blomster

De fyra årstiderna

Genomförande

baren: spänd väntan
klubben: kick efter tio
DJ Drum&Bass
oljar in våra sinnen
ger oss bra vibrationer

Resultat

stad i överljus
vårdkasar tända i bröst
vi sprang som Pac-Man
du mådde som aldrig förr
och du som aldrig igen

Slutsats

knarkademiska
kretsar må taga till sig
föreliggande;
ecstasy är för psyket
som Guds kärlek för själen

Felkällor

det goda ölet
grumlar mina minnen än
gömmar dem i vår
validiteten river
jag vet vad jag gör, tror jag

— HÖST

Jag minns tydligt hur jag knöt skorna

Första skon

Andra skon, noggrant

*Men det var beach nollfyra utanför dörren, och jag är bara
sommargäst living on an island*

*En lagom tjock sommargäst i mina bästa år, som han den
andre i Sällskapsresan*

Dom ska komma hit istället, Lasse och tjejen

Dom har ju ändå betalat

*Och jag har sparat lite till dom, av den goda colombianska
korven*

*Revolutionära hjältar dog för att vi skulle få äta den, men att
bedriva marxism-leninism för att finansiera verksamheten?*

Själv säljer jag rakryggat till mina kompisars kompisar

Inga muddied waters på mina fönster

*Jag är Robinson i det klaraste av söderhav, och Fredag sitter ju
här breve i soffan, vem behöver gå ut för att bli hög då?*

Om jag låser dörren slipper jag fuktskada

Om jag tänker positivt slipper jag känna

När tidvattnet tränger upp genom halsen

Efter regn kommer solsken

Efter regn kommer solsken

När svala nätter månen tänds

så möts i varje stad

små gäng av grabbar, ivriga

De fyra årstiderna

att tända gröna blad.
I pietet
för THC:t,
för känslan av total frihet
du får när du först nu sen sist
kan ostört ba va glad,
de tända gröna blad.

Det var en sådan kväll en gång,
det var i våran ort,
som Kim, Chaufförn och en grabb till
drog på sig skorna fort.
Att bli fett bäng
i Kims brors säng
och streama, muncha, ha gött häng,
var veckans hype och langaren
stod utanför Kims port.
De drog på skorna fort.

Där ute var det tomt och Kim
tog fram deras WhatsApp.
»Han har gått till affärn står det.«
»Men fan va han var tapp.«
»Lägg av, Mansour
är riktig bror,
hur många kommer dit man bor?
Vi slapp ju stan nu. Om vi jallar
är vi snart ikapp.«
»Fortfarande fett tapp.«

På väg dit dela dom en cigg;
Chaufförn blev tagg igen.
Han klunka från en plunta som
var »fylld av Djävulen«.
»Men bättre än
den där gången
vi fick nåt grovt av Abbes vän
och drack ikapp. Det lär vi göra
om! Varenda en
vart full som Djävulen.«

Det lilla torget trädde fram
i blekgul gatlampsskrud.
I ring sattstod ett gäng och drack;
mest grabbar, någon brud.
Kim ropa »Tja!
Sjukt fin kväll va?«
Röst, stressad, hes: »Ay bror, vänta!
Jag kommer!« Och fram jogga en
från gatans gästabud.
En grabb, kvar satt hans brud.

»My man!« Hälsningshandslag utbyttes
mellan en och tre.
»Allt bra?« »Ja, walla! Gärin där,
så på, ni skulle se!
D nik ikväll!«
»Nej, serri? Skräll!
D hon med burken? Typ modell!«

De fyra årstiderna

»Jag vet! Abow, ert doi. Becknar
ny strain, Skarabé.
Tung tripp, ni ska få se.«

»Du ger väl fem?« Chaufförn såg bort,
och skruvade på sig.
Mansour, förbytt sådär: »Mannen
jag blåser inte dig.
Men ville ja?
Det skulle va
så easy som en ledig da,
och det hade du vetat redan
om du kände mig,
ville jag blåsa dig.«

»Jag går och hämtart.« Och han gick.
De tre stod stelt ba kvar.
Och kvar i huvet på Chaufförn
ljöd langarns hätska svar.
Det hade tatt
som sneigt khat.
Så easy? Fan, han kommer att!
»Ey Kim, vi har väl koll?« »D noja
Erik. Slappna av.«
Men hest ljöd langarns svar.

»Ba tänk på munchet! Hörni, vill
ni hita Donken sen?«
Men innan svar hann komma var

Mansour på väg igen,
och med han kom
en annan som
Chauffören tyckte det blixtra om.
»Jag har tatt tjack Kim!« »Mannen, fuck!
D lugnt! Han än min vän.«
Mansour var där igen.

En hand. »Ali. Allt bra?« Kim hälsa
glatt och ba »Sjukt chill!«
Chaufförens tur, Kim och langarn hälsa,
hårt slog tjacket till.
Den nyes hand:
en svinstor tand,
en mardrömsnatt, ett hem i brand!
Fram fort med kniven, fan, och in!
En stund stod allting still.
Så hårt slog tjacket till.

»Du mörda han! Du mörda han!«
I bakgrunden ett skrik.
Och alla sprang åt varsitt håll
i varsin ruspanik.
Förutom jag
som stark och svag
blev kvar tills solen lyste dag
på torget, mig, polisen och
ett ungt oskyldigt lik.
Till sist kom min panik.

— *VINTER*

Ten seconds to liftoff,

Jag la de rena skedarna här någonstans.

Nine,

Jag är döden, och jag har kommit för att hämta mig, skjuta upp mig i rymden och hela vägen ut, breaka on through to the other side oh boy oh boy oh boy, och plantera min huvudvärks stolta flagga mitt på händelsehorisonten.

Eight,

Ta av medlet i flaskan där när du tvättar händerna, den där, ja. Vi håller det snyggt här i huset.

Seven,

Vad har du gjort på lovet, lille Ötzi? Slutet kollo på Frostmofället, fröken. Men nu är det minsann termin igen, fröken.

Six,

Håll stilla nu medans jag eldar, jag vill inte behöva bli nervös.

Five,

Äntligen, äntligen, äntligen är det tusen år senare, äntligen ska de plocka fram mig från längst bak i frysen, tina upp min likstela kropp i sin framtidsmicro, göra drottningssylt av hela mig, jag skakar, av förväntan.

Four,

Knyt den här runt armen. Högre upp.

Three,

Om dagen levande död, om natten full av dödligt liv, men att få se sprutan som halvfull är allt jag begär.

Two,

Där är en ådra, ser du hur den slingrar sig för att komma undan?

One,

Det är som att hoppa från tian ner i en isvak, så fort man klivit över kanten är man liksom hopplöst idiotisk, och då slipper man ju försöka, då slipper man ju misslyckas, då kan man ju bara falla

som en asymmetrisk snöflinga

rakt ner i Hel

Uppskjutning.

Ingela hade aldrig varit en sån
Som skyltar med sitt pundande.

Det snabbaste sättet
att sätta sig själv i klistret
är att släppa den påklistrade fasaden.

The first rule of missbruk is:

There is no missbruk.

Bättre fly än illa fåkta, på tjack
tror man att man är Zorro vetu,
men man är Conan Barbaren,
och Arnold kan inte slåss
på riktigt. Allt det hade hon tänkt,
som alltid innan hon gick ut
för att köpa en ny batch.

När kvinnan på bänken rest sig och gått
hade Ingela och Joppe kommit och satt sig.

De fyra årstiderna

Eller var det tvärtom? Joppes bästa
och enda historia gick på repeat.
Hela Centralen hörde, utom Ingela.
Pannorna i påsen i huvet, blicken
planlös, menlös och tom, men ännu nykter.
Slipsar på löpsedlarna. Såna som är på väg nånstans
skyndade sig nånstans
genom korridorerna.
Om de bara visste. Om de bara visste
ett endaste enda.
Den flätade lilltjejens hand i faderns i rulltrappan,
förbi lodisarna på bänken,
hela vägen in på Pressbyrån,
tryggare kan ingen vara.
Men när han skulle betala
släppte han taget.
Fritt fall.
Då lutade hon sig fram från
bakom kassan, service minded va;
»Heej! Vad heter du? Va fin du är i håret!«

En tripp som aldrig någon förut,
djupare än nånsin förut.
Hon såg ljustet i Nangilima,
Tant Grön födas och dö.
Tiden före första gången,
Stockholm vitt, men av snö!
Luften helfull; en oskuldstorm.
Pappa bar mig, för sista gången,

in i stationshuset,
och korvgubben berömde
mitt vackra hår.
Hon landade sovande, med en stor tova
snurrad runt fingret.
Barn lever, vuxna dör.
Ingela var döende.
Hon kunde leva
med den tanken.
Men Joppe var fanimej nyduschad!

Ingela var ingen idiot va.
Klarar man sig som tjackpundare,
och allt det andra, i så många år,
då är man som Mimer
om han dränkt sig i brunn.
Slaskorakel, profanitetsprofet,
inburad i sin rationalitet.
En batong mot tinningen,
en blöt strumpa i mun.
Hon hade gnisslat tänder, hon hade gnisslat
käkben. Trippat, så att säga, på tå.
Men nu hade helvetets portar öppnat sig,
och korsdraget slog upp hennes ögon.
Ingen tid att förlora.

Jag har ett namn!
Jag är mänska, som du
Vill jag älska.

De fyra årstiderna

Och bli älskad.
Slippa vandan.

Du, hej vänta, ursäkta mig en jättekortis bara!
Vad heter du? Hörru!

Jag har sett Jorden.
Det stora, och det lilla
i det stora. De alltid få
på de många platserna,

Hallå, grabben! Grabben,
var är du från? Du är från Dalarna va,
Jag kände –
Om jag va statsminister, Joppe,
lyssnar du?
Då hade du fått va vice statsminister,

Du, haru en minut? Jag måste verkligen,
verkligen få säga några grejer.
Du måste hjälpa mig berätta dom vidare,
kan du snälla det? Kan du lova mig det? Förlåt,
jag ska komma till saken,
det är om hur vi har det vetu.
Det är om slag och skott
och blod och spott.
Det är inte många som förstår dehär va, men
det är så många av oss som skulle vilja
få hjälp, riktig hjälp. Om vi bara blev

tagna på allvar det minsta, om vi bara sluppit
va rädda, asså jag känner flera som skulle
levt fortfarande.

De bryr sig ju inte ett skit! Inte egentligen.
Men jag ser på dig att du bryr dig.
Du fattar, du är en speciell person. Du och jag
kunde säkert vart jättebra vänner
om vi träffats på ett annat vis, du fattar.
Jag vill att du ska träffa en person här, Joppe!
Tjejen log och såg upp,
tryckte nåt på sin telefon,
tog ut hörlurarna ur öronen.
I'm sorry, what?

En lång ung man tog långa steg,
och många, Ingela fick småspringa.
Hon gav ej upp, tog hans arm. Det kammade
skägget täckte halva ansiktet, men
chocken, äcklet, förolämpningen
syntes i hans ögon.
Han vände sig reflexmässigt
mot närmsta reflexväst.
Då släppte hon taget
och tappade greppet.

Utanförskapets köld är hård,
bannlysta gnistra och glimma. Fimbulvintern
snor sig som en plastpåse runt människors hjärtan.
Det första tecknet är solens död.

De fyra årstiderna

Det andra tecknet är husdjurens död.
Det tredje tecknet är hoppets död.
En ulv med neongrön päls
kommer hemsöka vart hemman, riva
både får och herdar, och allt
som såtts om kvällen kommer vissna om natten.

Joppe! Vareru,
det dånar ju i hela huset, det är det värsta jag hört,
det är tågen, de kommer för att köra över mig också,
hämta alla andra men köra över mig också!
Pappa ropar på mig
nerifrån spåret.

Fan Joppe,
Hjälp mig! Jag har det så jävla hemskt
Joppe. Och Joppe slutade berätta
sin historia för sig själv. Han mötte Ingelas blick,
han räckte fram påsen de köpt.
Du kan få de här, om du vill ha det.

Hela påsen.
Då såg hon i ögonvrån vakten närma sig
smygande, med blottade tänder.
Mannen i skägg gick bakom och filma. Hennes ryggrad
tog fyr som ett tomtebloss.
Han som inget annat hade ville ge henne det.
De som inget fattades ville ta än mer. Ta hämnd
på offret för sina egna brott! Hon brann,

men Joppe sjönk prasslande ihop av skräck.
Den här gången var reträtten strategisk.
Men sådan hämnd de ska få uppleva, tänkte hon
när de kom ut i solen.

Vår vagn hade gröna väggar
med shoppade leenden på. Munkskölsreklam,
och ändå kunde man inte undgå att smittas.
Ingela hade aldrig varit en sån pundare
som berättar sin life story för varje främling hon möter.
Men så var hon heller ingen pundare,
längre. Hon var bloggare, hon var på väg
nånstans. Till Farsta faktiskt, för att hälsa på sin dotter.
Jag vill jobba med folk som haft det snett som jag,
sjöng hon som tåget bromsade in till land.
Vi sa hejdå, och jag lovade att berätta vidare
allt som hon låtit mig veta.

JURYNS MOTIVERING: I den egensinniga diktsviten
De fyra årstiderna korsas med imponerande språkfärdighet
klassisk vers med den moderna drogkulturens hårda språk.
Dessa poetiska tripprapporter har lika mycket gemensamt
med Bellman och Taube som med beatpoesi, hiphop och
ljusskygg internetprosa. Här har vi att göra med en poet
som med snille och mod lyckats skapa något alldeles unikt.

JONATHAN NORBERG

Resan

(07:03)

VIKTOR SITTER MED huvudet lutat mot det svala fönstret. Han är trött, de klev upp tidigt och nu försöker han få en blund. Rasmus har slängt upp fötterna på det lilla bordet mellan dem och petar förstrött på sin mobilskärm. Utanför fönstret flyger landskapen förbi, nu badande i ett gulrött ljus från solen som är på väg att tränga sig upp från den andra sidan av horisonten. Viktor gillar att åka tåg. Det brukade innebära att han var på väg till pappa. Även fast det var längesedan nu så ingav varje tågresa samma känsla i kroppen; lättnaden och upprymdheten i att få komma bort. Den här gången är dock annorlunda.

»Det kommer komma skitmycket folk« säger Rasmus. De isblå ögonen tittar upp från telefonskärmen. Han ler upprymt. »Jag tror vi kommer få vara med om något historiskt.«
»Mm.« Viktor rätar upp sig och försöker hitta en ny po-

sition i tågsätet där han kan vila huvudet utan att få ont i nacken. Han iakttar sin bästa vän som har försvunnit tillbaka in i mobiltelefonen. Senaste gången de båda åkte tåg tillsammans var också till Stockholm. Det var sommarlovet innan första året på gymnasiet och de såg sitt favoritband på Gröna Lund. Han minns hur de båda två innan resan hade klippt håret i samma frisyrier för att likna bandets sångare. Viktor plockar upp sin egen telefon och börjar ofokuserat scrolla sociala medier utan att egentligen läsa. Han lägger ifrån sig mobilen lika snabbt som han plockade upp den, tvekar, och öppnar munnen.

»Du tror inte att det kommer bli våldsamt? Jag menar bara ... jag vill liksom inte bli, typ ... misshandlad.« Han sväljer. Rasmus tittar upp.

»Är du bög, eller?« Han tittar gravallvarligt på honom i ett ögonblick. Sedan skrattar han till. »Nä, Viktor, ingen kommer misshandla dig. Vi har vakter, och snuten ska ju skydda oss, det är liksom grundlag. Dessutom kommer du inte gå i fronten har jag ju sagt, du måste bli insvuren för att vara fanbärare.« Rasmus blickar ut genom tågfenstret och låter handen gå över den rakade skallen. Han spricker upp i ett brett leende igen.

»Jag skulle dock vilja se någon försöka. Då jävlar, då blir det åka av.«

Viktor tittar på honom. Man skulle kunna tro att de är på väg till Gröna Lund igen.

(10:19)

»Skynda dig då! Kom igen nu, Vicke!« De halvspringer från perrongen genom den nedre delen av tågstationen. Tåget blev stående i nästan en halvtimme strax utanför Stockholm på grund av signalfel och nu är de sena. Rasmus är stressad. Huvudet rör sig vilt åt alla håll medan de tar sig upp för trapporna, blicken nervöst flackande. De kommer upp på övervåningen som är full av folk, skyndar sig förbi Pressbyrån och närmar sig den kända »ringen«, den cirkelformade öppningen med staket som låter en blicka ut över nedervåningen på Stockholms Centralstation. Genom folkmassorna tycker sig Viktor kunna urskilja en grupp svartklädda män som hänger över ringens räcke. En obehaglig stöt slår till inifrån hans mage. Rasmus, som också tycks ha fått syn på den lilla gruppen ökar farten ytterligare. Med bultande hjärta försöker Viktor hänga med, han börjar springa och ser sig inte för då han springer rätt in i någon. Han vinglar till för ett ögonblick och försöker skaka det vita flimret från ögonen då han får syn på tanten han nyss tycks ha knockat.

»Shit, förlåt!«. Den äldre kvinnan tittar upp på honom, omtöcknat men ändå förvånansvärt vänligt. Hon ser ut att vara minst åttio, med vitt hår under en mörklila pälsmössa och ett ansikte likt ett russin. De stora runda glasögonen som pryder ansiktet får hennes ögon att växa och se nästan animerade ut. Hon skakar på huvudet, och säger utan ett uns av sarkasm eller kyla:

»Åh nej, jag skulle ha sett mig för bättre. Jag förstår att du har bråttom till något mycket viktigt.« Hon ler varmt, klappar honom på axeln och vänder sedan på klacken. Viktor blir stående ett ögonblick medan ryggen på den lilla damen försvinner in i folkvimlet, innan han går mot Rasmus, som nu står och skakar hand och tar emot ryggdunkar av männen vid ringen. De bär likt Viktor och Rasmus resväskor i olika storlekar, och ser ut att vara från deras ålder upp till fyrtio. En av de längre männen som ser ut att vara i trettioårsåldern tittar på honom.

»Vad fan, Törnqvist« säger han och tittar på Rasmus. »Vi sa ju inga minderåriga!« Männen runt omkring skrattar. Rasmus också, men det är ett skratt Viktor inte känner igen. Han ser hur han samlar luft, och öppnar munnen.

»Det här är Viktor Nilsson. Jag vet att han ser lite klen ut men han är jävligt smart. Läser mycket böcker och så.« Den långa killen skrattar till igen.

»Jag skojar bara grabben. Du vet, alla är välkomna till kampen. Det är skitbra med lite bildat folk som omväxling till alla arga unga män som tror de är patrioter bara för att de har rakat skallen.« De andra nickar instämmande.

»Viktor har sagt till sin morsa att han är i Stockholm på matlagningskurs hela helgen«, säger blixtsnabbt Rasmus, vars ansikte har antagit en mörkrosa färg. Viktor känner hur öronen hettar till, och slår ner blicken i backen. Allt saliv i munnen har försvunnit. Männen i de svarta jackorna skrattar igen, den här gången länge. Han sneglar upp och ser på Rasmus, som ler tomt.

»*We've all been there*«, säger till slut en av männen.
»Oroa dig inte, din morsa vänjer sig så småningom.«

»Det kommer alla göra«, flikar en annan in. Skratt igen.
Den långa mannen tar åter till orda.

»Nu skärper vi oss, hörni. Vi måste dra om vi inte ska bli sena.«

När de lämnar Centralstationen försöker Viktor söka Rasmus blick. Han vägrar möta den.

(12:20)

Folkförrädare, folkförrädare. Ljudet av mansröster ekar rungande över Mynttorget i Stockholm. Mannen på den lilla scenen, omringad av andra män med symbolprydda flaggor, har en bild i handen på Sveriges statsminister som till publikens jubel knycklas ihop. Han håller upp ett finger för att hyssja folkmassan, som tystnar direkt, och fortsätter sedan för att presentera nästa talare, som går upp på scen till ett öronbedövande jubel. Viktor känner igen honom. Hur många gånger har han inte suttit och betraktat honom från sin datorskärm hemma? Sett talen, läst artiklarna. Den bredaxlade mannen studsar upp på scenen. Likt flaggbärarna runt scenen och många i publiken är han klädd i en åtsittande vit skjorta med brun slips. Ansiktet pryds av ett mycket vildvuxet, men ändå välvårdat, mörkrött skägg och långt bakåtslickat hår. Han är inte särskilt gammal, men den genomtänkta ansiktsbehåringen ger ändå ansiktet en inram-

ning som signalerar erfarenhet och visdom. Han står några sekunder vid talarstolen och blickar ut. Det är knäpptyst i publiken, och nu hörs återigen det mycket avlägsna ljudet av ramsor långt bort i fjärran. Männenn med flaggor står med uppblåsta bröstorgar och fixerade blickar likt statyer i sten. Den mörka, tunga rösten dånar över torget när han till slut tar till orda.

»Kamrater!« Han ser på dem allvarsamt. »Jag har länge påstått, till etablissemangets stora förtret, att det sker ett paradigmskifte i vårt samhälle. Att förändringens vindar blåser.« Talaren gör en konstpaus och sträcker sedan ut sina breda armar mot publiken. »Jag ska säga er, bröder och systor, att uppslutningen här idag gör mig säkrare än någonsin. Ta ett ögonblick och se på er själva, ni motståndets modiga män och kvinnor!« Viktor ser sig omkring medan publiken återigen ger ifrån sig ett öronbedövande jubel. Det är ganska många, ett hundratal, som har samlats. De flesta är visserligen män – de modiga kvinnorna tycks lysa med sin frånvaro, men uppslutningen är större än vad även han trodde. Han söker med blicken efter Rasmus, och ser baksidan av hans huvud några rader fram. Han har bytt om och har nu också på sig likadan skjorta och slips som de andra. Sedan de lämnade tågstationen för två timmar sedan har de endast utbytt få korta ordväxlingar. Nu står de separerade och Viktor känner inte någon. Medan mannen på scenen fortsätter sitt tal scannar han diskret av omgivningen. Bortsett från deras folksamling står de på ett till synes tomt torg. Det är ingen dålig dag - tvärtom. Inte ett moln är i sikte, den för

bara några veckor sedan bitande kylan är som bortblåst och den starka solen värmer med sina strålar från himlens mitt. Våren är här. Under en vanlig dag som denna hade det inneburit ett torg fullt av aktivitet. Men det här är ingen vanlig dag, tänker Viktor medan han betraktar det fyrtiotal poliser som omringar torget och vaktar avspärningarna längre bort. Från scenen börjar mannen med det välskötta skägget öka intensiteten i sitt tal, han skriker och spottar, gestikulerar och höjer sakta näven, det gör de andra också. De skriker, och trots att Viktor vet att det här inte är en vanlig dag, trots att Rasmus nu inte går att se på grund av alla armar i luften, trots att ingenting längre spelar någon roll och trots att det någonstans långt borta sitter en mamma som tror att hennes nittonårige son är på matlagningskurs så höjer han också näven högt upp i luften och skriker som om hans liv hängde på det, han skriker med knuten näve och knutet hjärta för allt han har, trots att han är tommare än någonsin. *Hell Seger!*

(12:55)

»Här« säger den länge mannen från Centralstationen.
»Dra på dig det här.« Viktor tittar förvirrat på klädbyltet framför honom. Vit skjorta och brun slips. Han öppnar munnen men blir avbruten.

»Du ska upp till fronten och vara fanbärare«, säger han otåligt. »Skynda på nu.«

»Men jag är inte –«

»Jag vet att du inte är insvuren men vi har fått bortfall. Dra på dig det här över de kläder du har så kommer jag med flaggan.« Han granskar honom. »Är det här ett problem, eller?« Viktor får fram ett nej och tar emot kläderna. Mannen spänner ögonen i honom.

»Sjunde ledet. Jag kommer upp med en fana snart.« Viktor tar på sig kläderna och börjar röra sig från den bakre delen av tåget där han strategiskt hade placerat sig för att synas så lite som möjligt. Hade han tur skulle kanske folk tro att han var en förvirrad turist som hamnat fel på vägen till Skansen, någon som inte har någon aning om vilken sorts parad han hade hamnat i. Nu skulle han upp till fronten. Han rör sig diskret mellan raderna av vitklädda män, symmetriskt uppställda med flaggor och banderoller, tills han hittar sin plats på vänstra ytterkanten av det sjunde ledet. Några av männen uppställda runt honom hälsar kort med fasta handslag. Thomas. Micke. Henrik. Lite längre fram till vänster om honom står en skallig kille med sköld och diskuterar med en polis. Det är ohörbart vad de säger, men på mannens röst går det att höra att han är upprörd, och efter ett tag spottar han på marken framför polisen och går och ställer sig bredvid Viktor. Polismannen, som inte tycks påverkad av spottloskan följer efter och vänder sig till de andra i ledet.

»Och ni här vet också vad som gäller?« Han bär en gul reflexväst med texten »DIALOG« på.

»Ja, ni kommer trakassera oss oliktankande och inte gripa en enda kommunistfant, vi har fattat vad som gäller.«

Dialogpolisen ignorerar mannen och upprepar sin fråga. Viktor nickar. När polisen har gått vänder sig killen med skölden till honom.

»Vet du, om snuten bara skulle göra sitt jobb så skulle vi inte ens behöva de här sköldarna.« Han sträcker fram handen och presenterar sig som Simon. »Du ska inte oroa dig«, säger han, som om han kan se osäkerheten i Viktors blick. »De där aporna kan försöka ge sig på oss men vi vet hur man försvarar sig. Jag har din rygg.« Han tar emot sin fana. Det börjar slås på trummor i ledet.

»Sträck på dig nu«, ropar Simon över musiken medan musiken stegras. »Du marscherar för något du tror på. Var stolt över det!« Han klappar honom på axeln samtidigt som någon skriker från en megafon längre fram. Tåget börjar röra på sig.

(13:25)

Tumult. Viktor har tappat kollen på var han är, gatan är fylld av rök och öronen tjuter. Det smäller bakom honom. Överallt ser han arga ansikten, de skriker och spottar åt honom. Han håller fortfarande den halvt sönderrivna flaggan i luften. För bara några minuter sedan hade en maskerad kille försökt ta den, men misslyckats då Simon med skölden grep in. Han hade matat och matat slag, ursinnigt, och slutade först då tre poliser bar bort honom. Ytterligare en explosion. Mer rök. Viktor duckar för en glasflaska som flyger förbi.

Ramsorna om nordisk revolution utan pardon har avtagit och bytts ut av en ohörbar gröt av mansröster som skriker på varandra. Det är olika kommandon om att hålla linjen, att inta positioner, men ingen tycks varken lyssna eller förstå.

»Jävla nassesvin!« En ung tjej i rastafälator armbågar sig genom den betraktande folkmassan och når fram till Viktor. »Vem fan tror du att du är?« säger hon och trycker ett hårt finger i hans bröst. Han grips plötsligt av ett raseri och knuffar henne hårt så hon landar med huvudet i asfalten. En strimma mörkrött blod fläcker marken. Hon rör sig inte. Det smäller ännu en gång, och orange rök sprider sig över tåget. Viktor ser sig panikartat om; poliserna tycks ha riktat uppmärksamheten någon annanstans. Han böjer sig ner över tjejens till synes livlösa kropp och börjar skaka henne. Hon är död. Jag har dödat en människa. Precis när det känns som att Viktor ska svimma möts han av en örfil. Tjejen studsar upp och skriker med blodet rinnande ner för pannan, han hinner bara parera ett slag till med sin flagga innan han hon försvinner i ett hav av vita skjortor. Med ens saktar allt ner – det är som om Viktor inte längre är på plats. Han ser, nästan i slowmotion, på scenen som utspelar sig framför honom. Hur ett tiotal män i slips håller på att sparka ihjäl en tonårsflicka. Människor som försöker gripa in. Ett tjugotal svartklädda människor som från ingenstans kommer med påkar och glasflaskor. Ett vimmel av rakade skallar och rånarluvor, sammanlänkade i ett gemensamt hat, förvandlar platsen till en krigsscen. Någonstans i folkmassan ser han kanske Rasmus, men han är inte säker; han vet

Resan

inte ens om han skulle känna igen honom längre. Någon han hälsade på tidigare skriker åt honom, beordrar honom att hjälpa till. Han rör sig nästan apatiskt mot dem men hinner bara ta några steg innan han våldsamt knuffas bort av kravallpolis som nu nått fram och stormar platsen. Fanan han bär lossnar ur hans grepp och det känns som att han flyger, nästan överkligt långt bort, och landar mitt framför den betraktande folkmassan vid sidan om slagsmålet. Det flimrar vitt framför ögonen. Han reser sig vingligt upp och stirrar rätt in i ett par stora glasögonprydda ögon. Tanten från Centralstationen. Viktor blinkar några extra gånger för att försäkra sig om att det inte är en synvilla, men där står hon i sin lila mössa. Han ser på henne, och hon ser på honom. Till skillnad från alla andra blickar han har mött när han har gått i tåget idag är hennes blick inte fylld av hat eller avsmak. Det är inte heller den blick som återfinns hos de han gick eller stod på torget med – i tantens blick finns ingen ilska, ingen aggression. En stilla tår rullar ner för hennes skrynkliga kind. Hon är fylld av sorg. Plötsligt slår allt om, det är som att han har vaknat upp ur en märklig dröm. Viktor tittar djupt in i den gamla damens stora ögon, och med ens ser hon inte lika ledsen ut. Han lägger en lätt hand på hennes axel innan han går, bort från kravallerna och demonstrationerna. Det smäller igen bakom honom, men han hoppar inte ens till av ljudet. När Viktor vandrar bort är han lugnare än någonsin.

JONATHAN NORBERG

JURYNS MOTIVERING: Aldrig mer, sa världen. Ändå hörs stöveltramp på gatorna, i Sverige år 2017. *Resan* skildrar när den unge mannen Viktor åker till Stockholm för att delta i en nazistdemonstration. Med precision gestaltar författaren en inre och en yttre resa och väjer inte för att utforska människans allra mörkaste sidor.

ANNA NORRBY
ANDERSSON

Flaskskeppsdag

DET ÄR EN FLASKSKEPPSDAG. Tanken far flyktigt igenom pojkens huvud där han sitter i gräset. Mamma solar mitt på gräsmattan, naken så att alla kan se, men så glittrande vacker att ingen riktigt vågar. Hon är uråldrig, precis som havet, men det får man inte säga till henne. Då kan hon bli arg och brusa upp till storm. Men att säga att hon är vacker, det får man.

Grinden gnisslar. Det låter som den tjutande vinden, varningen innan den slår till med full kraft. Havet skuggar med handen för motljuset och ler sitt mest älskvärda leende. Det är Kapten som kommer. Han har bara ett öga, och det håller han hårt på alla ombord på sitt skepp. Kort ser han ut över gräsmattan. Ser ner på havet och grimaserar. Det har precis slagit honom att man lätt ser in på tomten över häcken. Lätt ser in på havet som breder ut sig i bekväm nonchalans. Han vill inte att någon annan ska se havet.

»Upp med dig«, beordrar Kapten och petar på henne med tån.

Havet häver sig upp på armbågarna och ser frågande ut.

»Vadå då?«

»Vem som helst kan ju se dig!«

»Vadå då?«

Kapten blir röd i ansiktet. Handen som inte håller i portföljen knyter sig och öppnar sig om vartannat. Han tror att han äger havet, tänker pojken. Men ingen äger havet.

Kapten har många gånger tänkt att han gift sig med ett vackert hav. Ett flyktigt och oförutsägbart hav, men vackert. Vad han också tänkt är att han nog hellre hade gift sig med en sjö. Sjön blåser inte och stormar inte. Det krävs ingen expertis för att navigera, det räcker med att ha ett skepp och sedan så sköter det sig själv. Med havet krävs anpassning och underkastelse. Det vill inte Kapten.

»Ställ dig upp, gå in i huset och sätt på dig något!« ryter han.

Havet drar långsamt in benen under sig, reser sig och ser trotsigt Kapten i ögonen. Hon fnyser, men ler. Långsamt går hon bort mot dörren. Pojken kan känna doften av blommor och salt sommarsvett som ett moln när hon går förbi. Det är hans trygga lukt, doften av att bli omstoppad och omkramad.

Kapten ser efter henne. Hennes vaggande gång och hennes temperament som ibland får skeppet att gunga. Han tar några djupa andetag, kniper ihop ögonen och ler sedan ansträngt mot pojken.

»Hur gick det med betygen?«

Pojken rycker på axlarna och drar i några grässtrån. Han

Flaskskeppsdag

vill inte möta Kaptens blick, vill inte väcka den överblivna ilskan. Han kan se de blanka skorna närma sig. Så lägger Kapten handen på hans huvud och rufsar runt i de sommarljusa lockarna.

»De är säkert jättebra.«

»Mm.«

Pojken vill stanna tiden, där och då. Han vill springa in och hämta flaskskeppet, det som står i Kaptens arbetsrum och som han egentligen inte får röra vid. Han vill ta tiden, brotta ner den i flaskan tillsammans med skeppet och trycka åt korken och aldrig låta den komma ut igen. Han vill att tiden står still, innan Kapten går in i huset och ser betygen på köksbordet. Innan han blir rasande, blixtrande arg och havet mörknar till den nattsvarta färg hon blir vid de värsta stormarna, då när hon ska försvara pojken.

Molnet av blommor och sommarsvett är tillbaka ute på trappen. Handen i pojkens hår som nyss var på väg att lätta knyts åt, drar hårstråna intill sig, som om Kapten gjorde det utan att tänka efter. Pojken vill säga att det gör ont, men är tyst, för tänk om Kaptens bara drar hårdare? Han tittar upp, snabbt.

Havet har satt på sig en solhatt och ingenting annat. Brett band. Strå. Den ligger på hatthyllan varje dag i varje väder, men används aldrig. Han önskar att den inte använts nu heller.

Hon lägger sig nonchalant ner på samma ställe som förut. Blundar. Låtsas inte om Kaptens ilskna blick. Pojken hör hur han drar efter andan som för att säga någonting. Gapar

som en fisk. Några hårstrån följer med Kapten i handen när han stampar uppför trätrappan och in i köket.

Ute på gräsmattan sträcker havet på sig, låter solskenet nå varje skrymsle och vrå. Det enda som täcks är en smal remsa panna, av hatten som nu hamnat på sned. Ett nöjt och triumferande leende sträcker sig över det redan bruna ansiktet och hon vinkar lite lojt med ena handen till pojken vid trappan.

Igenom det öppna köksfönstret hörs dunsen av en portfölj mot linoleumgolvet. Ljudet av kylskåpet som öppnas och stängs. Prasslet av ett papper som lyfts upp och granskas. Och sedan...

Ljudet.

Mullret. Grymtandet. Snörvlandet.

Det som alltid kommer före stormen.

Plötsligt står Kapten framför honom, trycker pappret i hans ansikte och vrålar om träslöjd och matematik och lägg mindre tid på den där förbaskade bilden och kan du inte göra någonting vettigt? Och pojken kurar ihop sig för han kan se hur det kokar hos Kapten samtidigt som havet reser sig från sin plats i mäktiga vågor. Hon brottas med Kapten, försöker slita pappret ifrån honom, men han trycker det hårt, hårt i handen som för att få det att försvinna, och pojkens salta tårar rinner allt snabbare nerför de varma kinderna, och plötsligt går solen i moln och allt han ser är Kaptens och havets silhuetter mot det askgrå och sedan kommer –

Smällen.

Först tror han att det är åskan. Väntar på att regndropparna ska blanda sig med hans egna. Men havet ligger ut-

bredd där hon fallit, solhatten rullar iväg för att lägga sig fromt till rätta.

»Ut.«

Hon är arg, ilsken, rasande.

»Ut?! Från mitt egna hem?«

Han är uppretad, förbittrad, skamsen.

»Om inte du går, gör jag det.«

Kapten skrattar. Hånkrattar. Och pojken kan nästan se det komiska i det. Hon har inget, inga kläder, ingen väg in om inte förbi Kapten. Det är hon som är fast i flaskan, igenkorkad och igenvaxad, utan någonstans att ta vägen. Hon kan se dem, utvägarna, men den osynliga barriären finns där. En kupa som håller henne fången. En kapten som kan styra hur han vill.

Men havet bryr sig inte. Hon reser sig även om hon grimaserar av smärta. Sträcker ljudlöst handen mot pojken, utan att släppa Kapten med blicken. Pojken tvekar, känner att det här är någonting av stor betydelse. Så tar han hennes hand.

De börjar gå nerför grusgången. De spetsiga kornen gräver sig in i havets fötter, lämnar märken och fördjupningar, men hon bryr sig inte. Så halvvägs till grinden lämnar pojken havets sida och springer för att hämta stråhatten. Hon ser förvånat ner på hans utsträckta hand, med den oansenliga gåvan. Men hon tar emot den, trycker bestämt ner den på huvudet, som om hatten tillintetgör det faktum att hon inte har en tråd på kroppen. Deras händer är varma och fuktiga i varandras.

»Om du går nu ...«

Men Kapten verkar oförmögen att fortsätta sin mening. Pappersbollen studsar emot pojkens bakhuvud. Han säger ingenting. Gör ingenting. Fortsätter bara att gå. Asfalten är varm på andra sidan grinden, som går igen med ett klick som hörs längsmed hela gatan. Och pojken tänker att jo, nog är det en flaskskeppsdag. Och Kapten har nyss sänkt skeppet.

JURYNS MOTIVERING: I novellen *Flaskskeppsdag* beskrivs en familjs undergång. På väldisponerad prosa och med hjälp av skickligt använda metaforer och ett målade språk får läsaren följa familjen under en solig sommardag då tiden inte går att stoppa: pojken som är orolig för hur betygen ska mottas, den vackra mamman som solar i trädgården och den labila, misshandlande pappan. Via rädsla, tvära humörsvägningar, utbrott och uppbrott leder historien fram till det avgörande beslutet som sänker familjen.

SAGA MIKETINAC

Blod

JAG SVETTAS.

Det är ett tåg jag färdas med, ett tåg som lika väl skulle kunna vara ett skepp. Jag vet inte var jag är. Vagnen dras över mörkt vatten, genom oändliga tunnlar, dunkla hål som badar i rött ljus. Det är varmt och kvavt i luften, min rygg klibbar mot sätet. Vi saktar in. Det skvalpar om vagnens sidor, vi trycks långsamt framåt som av omgivningens muskler. Vagnen är nästan tom, men jag känner igen några ansikten bland de få passagerarna, utan att kunna placera dem. Ingen tittar åt mitt håll.

Jag ser ett ljus i slutet av tunneln. Vi slussas in ett litet rum genom övre hålvenen. Dörrarna slår igen bakom oss. Höger förmak, säger konduktörens mekaniska röst. Min kropp drar ihop sig kring mitt inre, jag blir liten igen och passagerarsätet tänjs ut till en bädd och hon står böjd över mig. Mamma. Vi befinner oss plötsligt i mitt gamla sovrum och hon står där som hon brukade göra, ansiktet dunkelt, och jag förstår att jag befinner mig i en dröm – nej, i ett hjärta. Mamma sjunger om John Blund, rispar lätt med naglarna

mot min arm. *Det dröjer säkert ännu en stund, innan sömnen kommer med John Blund.*

»Du ska inte bry dig om vad de säger, älskling. Du ska inte låta någon trycka ner dig.«

Jag vill kupa händerna om hennes ord och dricka dem som jag drack gruset på skolgården. Jag vill svara henne, men jag ligger tyst. Jag vill inte börja gråta. Jag hatar att gråta inför henne.

»Vad har de gjort mot dig, älskling? Svara mig. Har de slagit dig?«

»Nej.«

»Slog du tillbaka?«

»Jag har inte blivit slagen, mamma.«

»Du måste slå tillbaka.«

Hennes naglar kittlar mig, hon fortsätter sjunga. Hennes röst är som berget, jag kan nästan klättra på den. En röst som bakar bröd, som betalar räkningar och hugger ved, som har rest långt, kilometer efter kilometer av sånger.

»Jag ska slå tillbaka«, säger jag, men jag gör aldrig det, för de slår mig aldrig.

Mamma kramar min arm, gräver in sina naglar i den. Hon älskar mig så mycket.

»Sov nu«, säger hon.

En våg av mörkt vatten trycker vagnen framåt. Vi slussas vidare, ut ur mitt sovrums, ut ur min ruttande mellanstadiekropp och in i höger kammare. Klaffarna slår igen bakom oss med ett dunkande som skakar vagnen så mycket att jag

faller ur sätet och ner på golvet. Jag landar hårt på knäna och när jag tittar upp ser jag att jag befinner mig i ett klassrum. Lysrören sticker i mina ögon, någon står böjd över mig. Det är inte längre mamma, det är en pojke. Han har skäggsfun på hakan, lysande finnar. Han ber mig flinande om ursäkt. Jag hör skratt, det studsar mellan väggarna.

»Förlåt, jag såg dig inte.«

Han har ett krokben utfällt. Jag måste ha snubblat.

»Det är lugnt«, mumlar jag och kravlar mig upp. Han såg mig inte. Ingen ser mig. Kanske är det för att jag är blyg, eller för att jag är böj, eller för att jag är bosnier. Jag vet inte. Jag är ett mysterium för alla i klassrummet, när de inte lyckas lösa mig så tittar de bort, låtsas inte se mig när jag hasar tillbaka till min bänk. Det är okej. Ingen ser mig och ingen slår mig, så jag slår inte tillbaka. Det är lugnt, mamma, förstår du inte? Jag har inte blivit slagen, det var bara ett krokben, en olycka, han såg inte att jag kom.

»Imorgon tar vi honom«, hör jag bakom mig. Spridda skratt. Jag glider längre in i min osynlighet, blöder och blir röd som kammarens väggar när den fylls med blod. Vagnen skjuts iväg som en pil och jag lämnar klassrummet. Det blir genast lättare att andas, vi hämtar syre i lungsystemet och flyger genom tunnarna som om de vore himlar. Genom en lungven hamnar vi i vänster förmak.

Där inne är det krig. Jag kan inte urskilja om blodet som vi färdas genom är hjärtats eget eller blod från de döda kropparna, krigets blod. Jag ser mamma genom vagnens tåg-fönster, hon är ung och rödgråten, hon pekar på en soldats

massakrerade kropp på gatan. Jag ser henne i ett skyddsrum, minns att hon har berättat om det förut. En äldre dam, Slavenska, bodde på hennes gata i Sarajevo och hade en källare där hon förvarade sina rotfrukter. Där satt de under stridigheterna, grannfamiljerna hopträngda, ända tills mormor sa:

»Jag står inte ut med de här potatisarna mer.«

Det betydde ungefär: vi måste fly. Morfar vägrade. De lämnade honom där till slut, bland potatisen, och försvann norrut. Mamma pratade sällan om honom, men jag ser hans ansikte genom tågfenstret. Han ser hård och sorgsen ut, brun och sträv som en avhuggen trädgren. Jag tror inte att han överlevde den sommaren.

Det kommer ett mötande tåg, rostigt och gnisslande, genom förmaket och jag ser mammas ansikte i fenstret. Hon tittar ut på allt blod i det vänstra förmaket, med stora, mörka ögon. Hon och mormor är på väg till Sverige.

När tåget har passerat vår vagn glider vi genom nästa öppning. Klaffarna stängs igen bakom vagnen med ett dån och vi har kommit till kammaren, den vänstra kammaren. Vagnen stannar vid ett sjukhus. Det tornar upp sig som ett stenmonster över vagnen. Jag stapplar upp från mitt säte och kastar mig ut genom dörrarna när de glider isär. Det är någon där inne, någon jag älskar. Jag springer mot entrén så att blodet skvätter kring mina jeans. Jag är så andfådd och rädd att jag knappt förstår vad det står på skyltarna, men jag letar efter någonting akut, akuten, intensivvårdsavdelningen, en spruta, ett plåster, vad som helst. Jag springer genom korri-

dorer, en labyrint av vita rockar. Jag springer så långt att jag till slut inte vet var jag är. När jag kommer fram till rummet där hon ligger blir jag stoppad av en sjuksköterska utanför och jag kan inte andas och jag ramlar ihop utanför dörren. Det känns som att jag har sprungit hela vägen från Sarajevo.

»Du får inte gå in där«, säger sköterskan.

Jag kippar efter andan. Snart sprängs jag.

»Det är min mamma där inne.«

»Jag är ledsen, men vi får inte släppa in besökare. Läkarerna är hos henne nu«, säger sköterskan och klappar mig på axeln så att plasthandskarna prasslar.

Mamma skulle ha blivit arg. Hade jag legat där inne så skulle hon ha slagit sig in genom dörren. Jag är inte som hon. Jag orkar inte kämpa som hon. Jag gör som jag alltid gör: jag blir osynlig. Jag sätter mig på en bänk längre bort i korridoren, lutar mig mot väggen och tvingar mig själv att blunda.

När jag öppnar ögonen är jag tillbaka i tågvagnen. Vänster kammare. Härifrån ska vi skjutas ut i kroppen, hjälpa varje cell att andas. Vagnen gör sig redo. Den gnisslar oroväckande, blodet är så högt att det nästan täcker tågfönstret. Någonting känns fel.

Vi pulserar ut som en projektil genom aorta, vagnen kränger och frustar ilsket. Min kropp splittras i tusen små fragment när vi når kapillärerna, jag delas och delas och delas och jag ser allt. Jag ser ett brustet äggskal nedanför ytterdörren när vi kommer hem från Bosnien, sista veckan på sommarlovet. Jag ser det klibbiga märket där ägget har träffat,

skammen i mitt ansikte. Jag hör mammas bullrande skratt och krasandet när hon sätter klacken på äggskalet, pulvriserar det till ingenting och säger »vart man än kommer, kommer man visst aldrig undan idioterna«. Jag ser henne som barn i Sarajevo, hon dansar arm i arm med sin pappa, han som stannade kvar i källaren och dog. Han var en religiös man, en hård man, en lastbilschaufför. Jag ser lammkött och högt gräs. Jag ser mig själv där, på Sarajevos gator, vilsen i regnet. Jag ser mig själv rygga tillbaka när pojkarna i klassen kommer mot mig i korridoren, hur de aldrig gick hela vägen fram, bara förbi, hänskrattandes. Jag känner mammas andedräkt i mitt ansikte, hon pustar ut efter en lång dag på jobbet, håller om mig och frågar om jag har haft en bra dag, och jag svarar »absolut« och jag skäms som en hund. Jag ser mig själv och jag ser att jag aldrig är ensam, hon är alltid bredvid mig, ett rest nackhår, en skugga. Jag ser oss, tillsammans, alldeles tydligt.

Plötsligt kränger vagnen till så att jag faller ur sätet med en krasch. Jag slår huvudet i golvet och ser hur blod börjar sippa in genom sprickorna i fönstret. Det rinner längs väggarna. Vagnen har stannat. Varför har vagnen stannat? Vi har inte kommit tillbaka till hjärtmuskeln än. Jag grips av panik och skyndar mig fram till ett av fönstren, försöker täcka hålen med mina händer.

»Hjälp! Hjälp till, vi kommer drunkna!«

Jag skriker till de andra passagerarna, bara för att inse att jag är ensam kvar. Vagnen är tom. Ett fönster på andra sidan krossas plötsligt av trycket och blodet forsar över sätena.

»Hallå? Hjälp! Är det någon där? Hjälp mig!«

Jag skriker vilt, slår och sparkar på väggarna. Mina händer och mina kläder är täckta av blod, munnen smakar järn och skarp rädsla. Hjärtat har slutat fungera. Jag förstår det nu. Hjärtat har slutat pumpa och vagnen kommer inte framåt. Stillheten gör mig galen och jag har blod upp till knäna, det tar aldrig slut. Minnesbilderna har slutat komma; jag minns knappt vad jag heter när ännu ett fönster krossas plötsligt och kastar in blod över mig, jag drunknar, *mamma, hjälp mig, snälla hjälp mig*. Jag vet inte om jag skriker eller tänker, men ingen hör i alla fall, jag är fast i blodomloppet och jag drunknar i blod.

Jag vaknar oerhört långsamt, inte sådär tvärt som man brukar göra efter en mardröm. Jag sätter mig upp i sängen och gnuggar mig i ögonen, knäpper på sänglampan och lyssnar till bruset av mitt eget blod i öronen. Jag torkar svetten från armarna och ryggen. Hela världen tycks gå på halvfart, allt utom mitt hjärta som slår i ultrarapid. Det har inte stannat, det slår så hårt att jag knappt kan andas. En dröm. Bara en dröm. Jag har inga tågvagnar i mitt blodomlopp, mitt hjärta är friskt, jag drunknar inte i blod. Jag faller tillbaka ner på kudden och släcker lampan, tar några djupa, ryckiga andetag innan jag somnar om.

När jag vaknar igen är det morgon. Jag känner mig konstig, torr i munnen. Det är måndag. Det känns aldrig bra inuti mig på måndagar. På måndagar tänker jag ofta på ensamhet,

på själva jordklotet, hur det svävar ljusår från allt annat i universum. Det enda som finns runt omkring är svart tomrum, så stort att det börjat sippra in i mig, som blodet sipprade in i tågagnen. Jag huttrar till och sätter mig upp i sängen. Jag minns drömmen, resan genom minnena, allt som har hänt oss och som etsat sig fast i mitt hjärta. Allt, förutom en sak. Jag drömde att mamma låg på sjukhus. Varför drömde jag det? Mamma är frisk. Hon har aldrig legat på sjukhus.

Jag lyssnar på huset. Det är tyst och kallt. Någoting är fel. Det tar flera minuter innan jag förstår vad det är som fattas. Tystnaden brusar i öronen och jag konstaterar: kaffe-bryggaren är inte på.

Jag välter nästan nattduksbordet, så snabbt är jag på fötter. Jag drar på strumpor för att värja dem mot det vinterkalla golvet, mer hinner jag inte, jag springer in till henne i kalsongerna. Paniken stiger i halsen och jag är tillbaka i drömmen. Det röda ljuset, höger förmak, den tomma vagnen och så mamma som säger åt mig att slå tillbaka, hennes kampsånger och godnattvisor och sedan blodet, blodet som forsar över mig. Det är blod som spilldes under kriget, blod som dränkte hennes land och som hon lämnade efter sig när hon flydde, ett färskt rött spår genom Europa. Hennes blod. Hennes hjärta. Jag kastar upp sovrumsdörren. Jag måste försäkra mig om att det fortfarande slår. Hon ligger på rygg med täcket upp till hakan. Ögonen är halvöppna, mörka stenar. Tystnaden är så skakande att jag måste skrika: »Mamma, du är sen till jobbet!«

Blod

Jag greppar hennes haka med ena handen och skakar den våldsamt, jag skriker:

»Vakna!«

Jag skriker, skriker ända tills jag förstår och då viskar jag istället.

»Klockan är sju, du måste vakna.«

Hennes händer är så kalla när jag tar dem i mina. De har knådat och broderat och krigat, hennes händer. Hon har kämpat så länge.

»Mamma, du kommer för sent. Vakna.«

Min röst tynar bort som på en radio som tappar signalen. Allt jag hör är brus, blodet som skjuts genom mig, igen och igen i en oändlig ögla. Sedan kastar jag ner täcket på golvet och börjar pumpa med båda händerna på hennes bröst.

»Det är bara en dröm«, mumlar jag frenetiskt, till lakanen, till ingen särskild, till mig själv.

Jag blir andfådd, jag vet inte hur länge jag håller på. Jag svettas så mycket att det droppar på mammas mage och ansikte. Jag vet inte hur jag lyckas ringa 112, men ambulansen kommer som ett skrikande djur och tar henne med sig.

»Det är bara en dröm. Bara en dröm«, mumlar jag för mig själv, igen och igen, men jag vaknar inte, och inte mamma heller. Hennes hjärta har stannat. Kriget har tagit slut.

JURYNS MOTIVERING: *Blod* är en sällsynt klaustrofobisk berättelse om smärta. Om flykt: från bomber som faller och från verklighet. Om död: den äkta och den själsliga. Om våld och homofobi och diaspora och den där ångesten som känns i alla celler. Om kriget som för många inte tar slut förrän livet gör det.

SAGA MIKETINAC

Den röda cykeln

HON SKRIKER, precis så som en mamma bör skrika när hon har förlorat sitt barn.

Hon skriker att bilen inte ens rörde honom,
hur kunde han dö, hur kunde han?

Sjuksköterskan är den enda som tröstar henne,
en tunn plasthandske på hennes axel.

Någonting kravlar över himlen.

Moln.

Hon gråter.

Den röda cykeln ligger kvar i diket, bakhjulet vridet som en insekt.

En flicka och en man,
de promenerar.

Han lyssnar på fåglarna. Hon vet inte hur fågelsång låter,
men i sitt huvud föreställer hon sig en vind,
en blå vind.

Hon har nya gympaskor, hennes första gympaskor
och de skaver inte.

– Skaver de?

Hon tecknar:

– Nej, pappa.

Ändå stannar hon vid vägkanten.

Hon har fått

– Titta, pappa, titta ...

syn på någonting.

Hon pekar i diket.

Han jobbar på en bilverkstad,

han lagar trasiga bilar,

men han har aldrig lagat en

trasig cykel

förut.

– Kan du laga den, pappa?

Han bär cykeln från diket

hela vägen hem.

Det behövs ett nytt bakhjul.

Det gamla verkar ha blivit påkört.

Han köper en ringklocka och en hjälm.

Han oljar kedjan. Det är snart sommar,

blomknoppar och regn och efter skolavslutningen

lär hon sig cykla.

Hon cyklar till havet. Hon cyklar till farmor. Hon cyklar till

skogen och genom den,

krossar tusenskönor och daggmaskar och vinden är blå

och river i ansiktet,

Den röda cykeln

en fågelvind,

hon flyger.

– Snart cyklar du till månen och tillbaka, tecknar hennes pappa.

Det skulle hon gärna vilja göra. En gång är hon nästan där,

men varje kväll cyklar hon hem igen,

och det enda som skiljer deras radhus från de andra

är den röda cykeln som står lutad mot teglet,

med den oljade kedjan och ringklockan vars ljud hon bara kan föreställa sig.

Han har gått genom bergen.

Han har gått genom öknen.

Han har korsat floder och nationsgränser.

Han undrar om vägen till det grå huset med de många kontoren

ändå inte är den längsta han någonsin gått.

Idag är den flera kilometer,

flera andetag längre än vanligt.

Han är trött.

Han är ensam.

Han undrar om han har gått vilse bland radhusen,

alla ser likadana ut längs den här gatan:

gräsplätt, trädörr, stentrappa och blomlåda.

Likadana, förutom att det växer olika sorters blommor i blomlådorna,

och att det står en röd cykel lutad mot ett av dem.
Den är alldeles för liten.
Han kan inte cykla.
Han tar cykeln ändå.
Han får inte komma för sent.

Han kommer för sent.
Det grå huset med de många kontoren vajar i vinden,
otåligt.
Tolken möter honom i dörren.
– Varför är du sen?
– Jag cyklade.
– Cyklade?
– Ja.
Inga fler frågor, bara ett skrubbat knä.
De försvinner uppför trappor och förbi affischer,
prydnadspalmer, vita dörrar och andra ensamma pojkar
precis som han,
en fruktskål,
en pappa med en dotter i famnen,
en dotter med tusen fräknar.
De har precis fått beskedet,
de kommer få stanna.
De ler mot honom.
Han ler tillbaka.

Den röda cykeln

Det är morgon.

Dörren öppnas och solen träffar flickan i radhuset med en ohörbar smäll.

– Pappa!

Hennes röda cykel är borta.

Han leder cykeln tillbaka. Går, igen.

Han är så trött på att gå.

Knäet bultar, blodigt som ett litet hjärta.

Han ska öva varje dag

tills han har lärt sig.

Han ska inte ramla mer,

han ska inte gå,

han ska inte korsa några fler gränser.

Efter en vecka cyklar han längs med grusvägarna

utanför boendet, hela vägen till det grå huset och tillbaka

utan att svara på frågor, utan att känna sig rädd,

och vinden och träden och blommorna och gruset och

fåglarna,

allt är vackert,

och solnedgången,

och människorna.

En vecka till går,

han cyklar till havet.

En vecka till,

han cyklar till skogen och genom den,

krossar tusenskönor och daggmaskar.

Den fjärde veckan får han veta
att han anklagats för stöld.

(Han cyklar nästan till månen)

Den femte veckan får han veta
att han kommer att utvisas.

(och tillbaka.)

Polisen kommer till henne med minnena nedstoppade i
uniformsfickorna.

De drar upp dem, skrik, asfalt, död och räcker fram dem,
hon ryggar bakåt i dörröppningen,

en mor i sitt hem,

ensam.

– Vad vill ni?

– Vi har hittat en stulen cykel.

och

– Vi tror att det kan vara din sons.

Hon stirrar på dem, poliserna, metalliska,
cykeln själv ser mjuk ut i jämförelse, liten och röd,
den luktar olja.

Hennes son luktade annorlunda.

– Jag vill inte ha den, säger hon. Min son är död.

Poliserna lämnar cykeln på uppfarten.

Den röda cykeln

Hon skriver en annons.
Bortskänkes.
Barncykel.
I fint skick.
Bytes mot död pojke.
Hon skriver sitt nummer.
Samma dag ringer telefonen.

Hon möter dem på uppfarten i skymningen,
en pappa med en dotter i famnen, en dotter med tusen
fräknar.
Flickan provar ringklockan.
– Den låter som fåglarna, säger hon på ett språk
som kvinnan inte förstår.
Pappan ursäktar sig,
svenskan är svår ibland,
men han säger
– Tack.
och igen
– Tack, tack.
Han säger det flera gånger, alldeles för många gånger.
Flickan cyklar därifrån, leendet sträcker sig hela vägen från
styret
till pakethållaren.

Hon cyklar,
precis som den döda pojken gjorde före henne,
precis som flickan gjorde, hon som hörde blått,
och cykeltjuven,
han som är på väg tillbaka från månen,
tillbaka till kriget.
Men det vet hon ingenting om.
Hon cyklar till havet,
trots att sommaren är slut för länge sedan.
Hon cyklar genom skogen.
Hon cyklar längs med en gata där alla radhus ser likadana ut,
utom ett:
det sitter någon på trappan.
Det är en flicka.
Hon reser sig upp och går ut på gatan. Cykeln saktar in. Flickan
i radhuset pekar på cykeln
och sedan på sig själv.
Min cykel, tecknar hon på sitt språk.
Hon pekar igen, igen.
Min cykel!
Hon säger ingenting, men hennes ögon är så ivriga, hennes
händer,
kanske förstår de varandra ändå.
Den fräkniga flickan på cykeln
pekar och säger på sitt språk:
– Nej, det är *min* cykel. Men du kan få låna den om du vill.
Det vill hon gärna.

JURYNS MOTIVERING: Den röda cykeln tillhörde en pojke. Den blev kvar i diket efter olyckan och hittades av en flicka som hade den tills någon hade bråttom till ett livsavgörande möte. Därefter cyklade han som inte fick stanna och hon som fick det. *Den röda cykeln* binder ihop fyra berättelser om sorg, om glädje, om flykt och om framtidstro. Berättelsen är tidlös, fastän inslag finns som är högaktuella. Metaforerna är spännande. Som läsare vill man veta mer om alla som cyklar på den röda cykeln.

